

Adharanand Finn

CESTA BĚŽCE

Pohled do bájného světa japonských běžců

Mladá fronta

MLADÁ FRONTA

CESTA BĚŽCE

Pohled do bájného
světa japonských běžců

Adharanand Finn

© 2016 by Adharanand Finn
Translation © Anna Kudrnová, 2017

CESTA BĚŽCE

Pohled do bájného
světa japonských běžců

Adharanand Finn

MLADÁ FRONTA

„Před osvícením jsem štípal dříví a nosil vodu.
Po osvícení jsem štípal dříví a nosil vodu.“

— *Zenové přísloví*

PROLOG

Stojím u zdi školy v městečku Hongó v západní části japonského ostrova Honšú. Mám kocovinu.

Předchozí večer mě můj bratr, který na oné škole učí, rovnou po příletu z Londýna vzal na něco, co zlověstně nazýval nahým svátkem. Spočívalo to v tom, že jsme vypili hodně saké, neměli na sobě nic než bederní pás *mamaši*, jaký nosí zápasníci sumó, stáli v mrazivé noci s přibližně dvěma stovkami podobně oblečených mužů a pokoušeli se popadnout dlouhý pruh látky. Zatímco jsme o něj zápolili, kněží na nás chlístali studenou vodu. Klubko dvou set mužů se v té tmě kopal, tahalo a strkalo celé hodiny, až se nakonec díkybohu kdosi s oním pruhem látky triumfálně vynořil, vystoupil po schodech a zmizel ve svatyni.

Následující ráno se v jedněch japonských celonárodních novinách objeví fotografie té mely, kde přímo veprostřed figuruje moje bledá zadnice. Poznám, že je moje, protože jsem zmámený a opilý někoho požádal, aby mi napsal na záda „Flash“. Z nějakého důvodu jsem si myslel, že jsem Flash Gordon. Muž na jiné planetě, klestící si cestu klubkem lidí. Spíme sotva čtyři hodiny, a bratr už je zase na nohou.

„Běžím ekiden,“ říká. „Chceš taky?“ Nemám tušení, co je to ekiden, ale toho rána je běhání to poslední, nač bych pomýšlel. Býval jsem nadšený běžec, ale po letech práce v londýnském vydavatelství jsem celý rozměklý a oplácáný. Svoje běžecké dny mám daleko za sebou.

„Ne,“ poškrábu se na zátylku.

Postaví mě tedy ke zdi školy, na ochranu před mrholením mi dá pláštěnku a jde za svým týmem. Ukáže se, že ekiden je vytrvalostní štafetový závod. Každé japonské město má zřejmě svůj a všichni se ho nějakým způsobem účastní. Ti, kdo sami neběží, se nabízejí jako pomoc na trati, nebo alespoň přijdou fandit.

Stojím u zdi, pokyvuju a ukláním se, když kolem mě kmitají lidé pod deštníky. Pořadatelé závodu na sobě mají stejné žluté pláštěnky. Všichni se scházejí za mnou na školním dvoře. Dívám se skrz plot, jak se atleti v trenýrkách a tílkách připravují na závod tím, že sprintují sem a tam po mokrému šterku. Mnozí z nich jsou patrně středoškolští studenti, ale účastní se muži a ženy všech věkových kategorií. Seřadí se ke startu a pak, s třesnutím pistole, se vyrojí ze školních pozemků do města.

Děšť prosakuje mými tenkými botami a mě studí nohy, jak tak čekám u prázdné silnice. Běžci na prvním úseku mají šerpu nazývanou *tasuki*, kterou musejí předat svým týmovým kolegům v další části trati, zrovna jako si sprinteři na dráze předávají štafetový kolík. Za nějakou dobu poběží závodníci zpátky kolem mě a mezi nimi bude bratr.

Rozhodnu se procházet sem a tam, abych se zahřál. Na druhé straně silnice stojí postarší pár se stejnými deštníky, sem tam vykouknou na silnici. Trvá skoro hodinu, než zahlédneme běžce, jak upalují po silnici zpátky. Diváci kolem trati na ně volají a povzbuzují je. Když se objeví můj bratr, tyčí se se svými 193 centimetry vysoko nad ostatními, je rudý v obličejí, do očí mu padá déšť, a jak kolem mě uhání, zazubí se na mě.

„Pojď, Vinny,“ zakřičím a najednou si přeju, abych taky běžel. Vypadá to jako zábava. Větší zábava než tu zevlovat u zdi s prokřehlými rukama zastrčenými v podpaží. Mám nutkání zahodit bundu a rozběhnout se. To se mi stává vždycky, když se na závod jen dívám, místo abych běžel – přemýšlím, proč nejsem sám na trati. Tohle je tak přátelská, kolektivní akce, které se pilně účastní celé město, že se tady u zdi cítím izolovaný.

Až o mnoho let později dostanu další šanci vstoupit do týmu a zařadit se ke startu japonského ekidenu. Ale tentokrát jsem připravený, o deset kilo lehčí a dychtivý vyrazit.

Vstoupím otočnými dveřmi do Tower Hotelu stojícího u Temže v Londýně. Je teplé dubnové dopoledne, jen pár dní před londýnským maratonem 2013. Cítím v nohou sílu a pružnost. Jsem připravený k závodu a vnímám, jak to tady v hotelu elitních závodníků tiše bzučí očekáváním.

Těsně za dveřmi, u zatočeného mramorového schodiště, diskutuje hlouček lidí. Jednoho z nich poznám. Je to Steve Cram, běžecký hrdina mého dětství. Teď je samozřejmě starší, má kratší a uhlazenější vlasy než na vrcholu své slávy, ale je to tentýž muž, kterého jsem sledoval v televizi před mnoha lety, když se jeho žluté tílko míhalo po dráze v honbě za světovými rekordy. Kráčím dál do vestibulu.

Zatímco tam postávám, trousí se kolem mě běžci. Kolem projdou dvě Keňanky v objemných péřovkách – jejich tenoučké nohy vypadají, že by se mohly pod vahou bund podlomit. Povídají si spolu tak tiše, že je těžké poznat, jestli vůbec mluví. U recepce dva hlasitě se smějící Nizozemci klábosí s mužem se slunečními brýlemi a nasazenou kapucí. Teprve když uslyším jeho hlas, uvědomím si, že je to Mo Farah.

Za těch dvanáct let uplynulých od chvíle, kdy jsem stál s kocovinou u zdi japonské školy, se stalo hodně věcí. Někdy v té době jsem opět začal běhat. Nejprve pomalu. Svou první desítku jsem uběhl za 47 minut. Dva roky to byl můj nejrychlejší čas. Ale postupem času jsem to začal brát vážněji, vstoupil do běžeckého klubu, vyrážel na delší a delší tréninky. Pak jsem odjel do Keni, abych trénoval s výbornými kalendžinskými běžci z oblasti Východoafrické propadliny. Jel jsem tam zčásti proto, abych se rozběhal, ale také jsem se vydal pochopit a odhalit tajemství, jímž jsou tito skvělí běžci obestřeni. Chtěl jsem vědět, kdo jsou, co dělají a co je pohání. Když jsem se vrátil, napsal jsem knihu *Běhání s Keňany: Tajemství nejrychlejších běžců světa*.

Za několik dní vypukne ve skupině Keňanů a Etiopanů bitva o vítězství v nejprestižnějším městském maratonu světa. I já poběžím, někde v upoceném davu, který se potáhne ulicemi za nimi. Doufám, že překonám svůj osobní rekord a zaběhnu závod pod 2 hodiny a 50 minut. Tvrdě jsem trénoval, správně jedl a koupil si správné vybavení. Jenže dnes, když stojím ve vestibulu Tower Hotelu, mě nezajímá můj výkon ani Keňané. Dnes hledám Japonce.

V Japonsku se cosi děje. Zvenčí to snadno přehlédnete. Prakticky všechny velké silniční závody na světě vyhrává zdánlivě nekonečná řada superrychlých Keňanů a Etiopanů. Nikdo jiný si ani neškrtně.

Jenže na jednom malém souostroví ve východní Asii běžci alespoň vzdorují. V roce 2013, kdy se náš příběh odehrává, pocházelo jen šest ze stovky nejrychlejších světových maratonců odjinud než z Afriky. Pět běžců z této šestice bylo z Japonska.¹

Co se týče ženského maratonu, jedenáct ze sta nejrychlejších běžkyň v roce 2013 pocházelo z Japonska. Opět to bylo jednoznačně třetí nejvyšší zastoupení po Keni a Etiopii.

Téhož roku, následujícího po londýnské olympiádě, se ani jedinému britskému běžci nepodařilo zaběhnout maraton pod 2 hodiny a 15 minut. Ve Spojených státech pokořilo tento čas dvanáct mužů. Zato v Japonsku, zemi s méně než polovičním počtem obyvatel, než mají USA, bylo toto číslo více než čtyřnásobné – maraton pod 2:15 zaběhlo padesát dva Japonců.

A v půlmaratonu je Japonsko ještě silnější. Ráno 17. listopadu 2013 se při půlmaratonu v Ageu, menším městě vmáčknutém mezi rozlézající se severní předměstí Tokia, sešly stovky vysokoškolských studentů, kteří se snažili udělat dojem na své trenéry před důležitým lednovým ekidenem v Hakone. Ageo je pro družstva jedním z hlavních zkušebních závodů, přesto tam tehdy mnozí z nejlepších univerzitních běžců chyběli, stejně jako prakticky všichni japonští profesionální silniční běžci, a ti se počítají na stovky. Jenže když se podíváte na závěr závodu na rozmazaném videozáznamu na YouTube², uvidíte něco úžasného.

Vítěz, o chlup před pětičlennou sprintující skupinkou, překročí cílovou čáru v čase 62 minut a 36 vteřin. To je slušně rychlé, ale jde hlavně o to, co se stane pak. Obvykle, když se díváte na špičkový závod kdekoli jinde na světě, skončí prvních několik běžců s obrovským náskokem před ostatními. Často se stačí převléknout, poskytnout rozhovor, napít se a vyklusat, než do cíle dorazí hrstka dalších závodníků. Ne tak zde. Je úžasné, jak přibíhají další a další. Běžec po běžci, jeden po druhém dobíhají do cíle, někdy ve velkých skupinách, otáčejí se a sklánějí k dráze, někteří padají na kolena. Všichni se dívají na hodinky. Všichni běží rychle.

---

1 Nepočítal jsem 75. nejrychlejšího maratonce toho roku, Abrahama Kiprotiche z Francie, protože se narodil a v dětství běhal v Keni; národnost změnil až po službě ve francouzské Cizinecké legii. Také jsem vynechal běžce číslo 87, Nicholase Kemboie z Kataru, který se rovněž narodil a vyrostl v Keni.

2 <http://youtu.be/5THRBUH0MdY>

Ze závěrečného přehledu vyplývá, že onoho dopoledne dokončilo osmnáct běžců závod pod 63 minut. V jediném závodě. Za celý rok 2013 běžel půlmaraton tak rychle jen jeden britský atlet. Totéž se za celý rok podařilo pouze jednadvaceti americkým běžcům.

Student dobíhající v Ageu až na 100. místě zvládl trat za 64 minut a 49 vteřin. To by mu ve Spojeném království zajistilo osmou příčku v celkovém pořadí roku 2013. V mnoha dalších evropských zemích by se stal mistrem. To je pozoruhodná studnice běžeckého talentu.

V Japonsku se tedy něco děje. V této knize si kladu za cíl zjistit, co to je.

Zajímá mě to nejen jako spisovatele, ale také jako běžce. Po šesti měsících v Keni jsem se vrátil do Anglie a překonal všechny svoje osobní rekordy od pětky po maraton. Šest měsíců jsem se vezl na dlouhé vlně energie, kdy jsem rozmetal deset osobáků po sobě.

Jenže v posledních dvou letech jsem nezrychlil. Táhne mi na čtyřicet a pořád ve mně hlodá myšlenka: to už je všechno? Už mám vrchol za sebou? Je načase vzdát se napínavé honby za osobáky, potěšení z toho, že vkročím na dosud neznámou půdu, a místo toho se vydat na poklidnou cestu za zenitem, kdy budu běhat jen pro radost? V jistých ohledech se na ty dny těším, až se z běhání stane klidnější záliba, v níž bude méně odhodlání a posedlosti, až si budu prostě užívat pocitu, že mi bije srdce a na tváři cítím chladný, svěží vítr, aniž bych si lámal hlavu s tréninkovými plány, vyladováním na závody a stopkami.

Jenže ten soutěživý šotek ve mně se chce ještě jednou zaradovat. Určitě přece neskončím maratonem za 2:55? Půlmaratonem za sedmdesát osm minut? Není to zlé, ale jsem si jist, že dokážu běhat rychleji. V Keni jsem se naučil hodně, ale třeba se v Japonsku učí něco jiného. Třeba se můžu něco dozvědět od těch davů talentovaných půlmaratonců na záběrech z YouTube, něco, co mě posune o poslední krůček vpřed. Moje cesta k poznání začíná tady v londýnském Tower Hotelu.

Směrem ke mně kráčí jeden muž, jeho bílé zuby září přes celý vestibul. Je to Brendan Reilly. Jeho jméno zmínil každý, s kým jsem se bavil o běhání v Japonsku. Zdá se, že je základní spojka, brána mezi ostrovním světem japonského běhu a zbytkem světa. Zařídil mi setkání ve třech s uznávaným japonským trenérem Tadasuem Kawanem. Kawano trénuje ekidenový tým Otsuka Pharmaceutical, který sídlí ve městě Tokushima na ostrově Šikoku. Několik jeho svěřenců poběží za pár dní londýnský maraton.

„Dobrý den,“ pozdraví Reilly. „Jak se máte?“ Pevný, americký stisk ruky.

Zavede mě ke stolu hotelové kavárny. Kawano už tam čeká. Postarší muž, vypadá unaveně, naklání se na jednu stranu. Když si sedám, pozdraví mě kývnutím.

„*Hadžimemašite*,“ pravím nejlepší japonštinou, jaké jsem schopen. *Ráád vás poznávám*. Usměje se. „*Á, hadžimemašite*,“ odpoví, jako by to byla hra. Jenže tím skončíme. Už jsem vyčerpал celý svůj repertoár japonštiny, a tak přejdeme do angličtiny a Reilly tlumočí.

„Chci vstoupit do některého ekidenového týmu,“ začnu. „Mohl byste mi pomoci?“

Japonsko je unikátní tím, že nabízí vytrvalostním běžcům plat za členství v týmu. Velké firmy jako Honda, Konica, Minolta a Toyota si vydržují družstva profesionálních silničních běžců, kteří spolu žijí i trénují a běhají ekideny. Mám v plánu se k jednomu takovému týmu připojit. Ne jako závodník – na to jsem příliš pomalý –, ale abych do družstva pronikl, jako válečný reportér do vojenské jednotky. Zdá se mi to jako dobrý způsob, jak se dostatečně přiblížit k atletům, abych pochopil, jak to všechno funguje. Abych poznal tajemství japonských běžců. I když se ukazuje, že najít tým, který by mě vzal mezi sebe, je obtížnější, než jsem si představoval.

Dočetl jsem se, že tito firemní silniční běžci jsou v Japonsku velkými sportovními hvězdami. Vlastně jsem si poprvé uvědomil, co běhání v Japonsku znamená, až když jsem si přečetl Reillyho článek v americkém časopise *Running Times*.

„Když si ve většině japonských měst večer vyjdete ven a dáte se do řeči s taxikářem nebo kuchařem připravujícím suši,“ napsal, „bude vám jasné, že Júko Arimoriová, Naoko Takahašiová a Mizuki Nogučiová jsou i mezi nesportující populací národními hrdinkami. Zaměstnanci korporátních sponzorů vytrvalostních týmů si v horlivosti nezdají s fotbalovými fanoušky. Tribuny na mistrovství Japonska v ekidenu jsou duhou firemních barev a log, kdy zaměstnanci odění v barvách své společnosti halasně povzbuzují své běžce.“

Dále píše: „V Japonsku přitahují živé přenosy maratonů a ekidenů, s odbornými analýzami a technickou kvalitou, kterou u nás [v USA] dopřáváme NFL, udivující počty diváků. Zatímco v Americe se sledovanost přenosu z maratonu jen zřídka vyšplhá přes 1 %, v Japonsku by u velkého ekidenu či maratonu byla sledovanost pod 10 % zklamáním; určití sportovci a závody přitáhnou tolik diváků jako Super Bowl: nad 40 %.“

Jedním z těchto korporátních ekidenových týmů je Otsuka Pharmaceuticals, a já tu sedím naproti jeho trenérovi. Doufám, že mě pozve, abych přijel a běhal s jeho týmem. Když se ho zeptám, pokývá hlavou, jenže to není to rozhodné, konečné přikývnutí, po kterém bych mu podal ruku a dohodl se, kdy dorazím. Je to spíš nezávazné pokývání, že uvidíme. Říká, že zná další lidi, kteří by mi s mým výzkumem mohli pomoci. I Reilly leckoho zná. Už si s ním o tom vyměňuji e-maily několik měsíců. Stále opakuje, že se všechno snadno zařídí, že jde jen o to, vybrat správný tým. Jenže sezóna ekidenů se blíží, a já ještě nemám domluveného nic konkrétního.

Ze setkání s Reillym a Kawanem si nakonec neodnesu o moc víc než další dvě vizitky do sbírky. Nezamířím rovnou domů – rozhodnu se pozdržet v hotelovém vestibulu a ještě chvíli nasávat předzávodní atmosféru. Na zídce vedle květináčů s keříky mlčky sedí další Japonec. Dívá se do mobilu, ale jak jsem si všiml, tu a tam ke mně vzhledne, a tak si s ním jdu promluvit.

„Zdravím,“ řekne a zvedne se. „Viděl jsem, jak se bavíte s panem Kawanem.“ Mluví dobře anglicky. Povím mu o svém plánu odcestovat na šest měsíců do Japonska, abych zažil sezónu ekidenů. Zamyšleně kývá, když mu vysvětluji, že se chci zapojit do profesionálního týmu. Když dodám, že s nimi chci i trénovat, zasměje se. „Ne, ne, to nejde,“ odbude mě, jako by to byl pošetilý nápad.

Povím mu, že jsem běhal se skvělými keňskými běžci z Velké příkopové propadliny. Jsem si jist, že zvládnu i japonské běžce. Jenže on se jen usměje. „Ne, ne,“ trvá na svém. I když je přesvědčený o tom, že klíčová část mého plánu je neuskutečnitelná, nabídne mi pomoc. Říká mi, že má konexe v celém světě japonského běhání a že mu můžu zavolat, pokud nebudu vědět, kudy kam. Dá mi svou vizitku. Jmenuje se pan Óguši.

Během několika následujících měsíců Reilly kontaktuje každého, koho zná, a marně se snaží najít tým, k němuž bych se mohl připojit. Jenže koncem června mi od něj přijde e-mail se zprávou, že to vzdal.

„Trenéři si sice většinou myslí, že je to skvělý nápad na knihu, ale žádný z nich neprojevil tolik nadšení, aby vás vzal do týmu nebo nechal s běžci pravidelně trénovat,“ píše. „Jsou velmi neochotní se zavázat k tomu, abyste se k týmu dostal opravdu blízko a mohl ho delší dobu sledovat.“

Trefně dodává: „Občas to [Japonsko] umí být nesnesitelně uzavřená společnost, a tohle je bohužel jeden z těch případů.“

Jenomže v té době už jsem měl v domě podnájemníky, v práci souhlasili, že mi dají šest měsíců volna na výzkumnou cestu, a škola, kam chodí děti, jim zařídila, aby mohly do Japonska se mnou. Sezóna ekidenů začíná v září, už za pár krátkých měsíců, a trvá do února. Pokud ji chci zažít, musíme brzy odjet. A tak se stalo, že aniž bychom měli cokoli domluveného, jednoho slunečného pondělního rána v červenci vyrážíme do Japonska... vlakem.

Park Gorkého v Moskvě je neposednou masou pózujících mužů a žen. Čekáme ve frontě před půjčovnou kol. Srpnové slunce mi pomalu opéká zátylek. Zapomněl jsem se namazat opalovacím krémem a nemám čepici. Ale neopovažuji se pohnout. Už stojím v té frontě čtyřicet minut. Děti se mi věší na nohy.

Na druhé straně řeky Moskvy se koná mistrovství světa žen v maratonu. Chci tam zajít a podívat se na něj, jenže jsem slíbil dětem, že jim půjčím kola. Konečně přijdeme na řadu. Anglický nápis na ceduli praví, že turisté musejí ukázat pasy, podám je tedy muži u pokladny. Ani se na mě nepodívá, zakroučí hlavou a obrátí se k lidem za mnou s otázkou, co chtějí.

„Pasy,“ řeknu. Třeba je neviděl. Zvednu je, aby je nemohl přehlédnout.

„Cizincům nepůjčujeme,“ praví chlap a opět se věnuje zákazníkovi za námi.

Málem začnu nerudně nadávat. Jak to, cizincům nepůjčujeme? Co všechny ty cedule s anglickými nápisy? „Vítejte v půjčovně kol v parku Gorkého“ atd. atd. Kdo je sem dal? Mám tu tři malé děti a už hodinu stojíme ve frontě v tom zatroleném ruském slunci. A mně utíká maraton.

„Změna pravidel,“ dodá a mžourá na mě, jako by byl překvapený, že tam pořád stojím.

A tak všichni odkráčíme, poražení a klející. „Co se stalo?“ ptají se mě děti, zmatené tím, že nemají kola. „Proč si nemůžeme půjčit kola?“

Nechávám děti manželce Mariettě, aby jim koupila zmrzlinu, zatímco se proplétám davem k dějišti maratonu. Budu-li dost rychlý, ještě zastihnu vedoucí běžkyně, jak naposledy probíhají kolem. Přes řeku vede obrovský most pro pěší. Vyběhnu po schodech, foťák se mi houpe na krku, z košile odkapává pot. Je 27 °C. Nechápu, jak v tom mohou běžet maraton.

Most je plný lidí mířících do parku. Všude jsou dlouhé nahé nohy; dole v baru u řeky se ženy opalují nahoře bez. Vzduch je nabitý znepekující směsí přepychu a anarchie. Jako *Sex ve městě* říznutý *Šíleným Maxem*. Nahoře na mostě si dvě ženy nenuceně vykračují po obrovitých, klenutých ocelových nosnících, které drží most ve vzduchu.

Zdá se, že jim nikdo nevěnuje pozornost, jako by to byla úplně normální věc. Na vrcholu oblouku se ženy posadí, kochají se výhledem a dlouhé šaty se za nimi nadouvají.

A pak už jsem na konci. Dolů po ocelovém schodišti na úroveň ulice. Silnice je zatarasená a na tomhle břehu řeky je všude ticho. Sada hadic rozprašuje po prázdné asfaltce vodu a hrstka lidí se trpělivě opírá o zábradlí ve stínu mostu.

V malém altánku sedí pár televizních techniků se sadou elektrického vybavení a televizní obrazovkou. Ta ukazuje skupinku běžkyň. Vede nějaká Italka. Přímo za ní je obvyklá sestava: Keňanka, Etiopanka a dvě běžkyňe z Japonska.

Mlčky se dívám na obrazovku a přeju si, abych měl trochu vody na pití. Jak tak stojím, zaslechnu, jak v dálce krouží helikoptéra. Jistě letí za běžci. Z druhé strany řeky sem doléhá bujarý hluk parku, kde je zábava v plném proudu.

Najednou, jako by vyskočily odněkud z nory, se vedle mě objeví dvě Japonky. Obě na sobě mají japonské reprezentační šustáky, a zatímco spolu vzrušeně hovoří, nervózně vyhlížejí po silnici směrem k helikoptéře. Všimnu si, že na druhé straně ulice několik lidí přehodilo přes zábradlí japonskou vlajku. Všichni začnou vysokými hlasy fandit, když se běžkyňe objeví. Zatímco se kolem nás přežene těch pět závodnic, Japonky po mém boku poskakují a pokřikují na své týmové kolegyně.

„*Ganbare, ganbare,*“ povzbuzují, než odspěchají, pravděpodobně aby běžkyňe zahlédly ještě někde dál na trati.

Cestovat do Japonska po zemi byl nápad mé ženy. Poté, co jsem vzal rodinu na šest měsíců do Keni, jsem obdržel nesčetně komentářů o tom, jak je Marietta tolerantní. Někteří mi jen napůl v legraci říkali, že kdyby takovou věc naznačili své partnerce, během hodiny by měli na stole rozvodové papíry. Jenomže si neuvědomili, že Marietta je odjakživa pro každé dobrodružství a do Keni se se mnou vypravila s radostí.

Japonsko ji ze začátku tolik nelákalo. Možná nebylo dost divoké. Teprve když přišla s plánem cestovat po zemi, pro celý projekt se plně nadchla.

„Létání je strašně divné,“ říkala. „Letadlo tě zvedne v jedné části světa a vyplivne v úplně jiném prostředí a časové zóně. Pro organismus to je šok. Nemáš ponětí o času a prostoru, o světě mezi těmi dvěma místy.“

Přirozenější je, mínila, jezdit světem po zemi. Kromě toho, děti milují vlaky. Bude to legrace. Jen pomysli na všechna ta místa, která cestou navštívíme.

Nervózně jsem na ni pohlédl. Chtěl jsem být stejně jako ona nadšený vyhlídkou na devět tisíc mil dlouhou cestu po pevnině se třemi malými dětmi, ale spíš mě to naplňovalo slepou hrůzou.

A tak se mi potily dlaně, když jsem na stanici Tiverton Parkway v Devonu v pondělí ráno koncem července nastupoval na vlak s pravidelným odjezdem v 9:06, kterým začínala cesta do japonského Kjóta.

Zvolili jsme trasu po severním břehu Baltského moře, přes Dánsko, Švédsko a Finsko. Cestovat po Skandinávii s dětmi byla radost. Když jsme ve Finsku jeli vlakem z Turku do Helsinek, paní u pokladny si všimla, že mám děti. „Chtěl byste místa poblíž herny?“ zeptala se. Byla tam klouzačka, dětský vláček, v němž se dalo sedět, a police plné knížek. Čas utíkal jako voda.

Jenže jakmile jsme dorazili do Ruska, všechno bylo rázem jinak. Ani ne po minutě v Moskvě, ještě než jsme vyšli z nádraží, se na mě nejmladší dcerka Uma podívala a povídá: „Tati, myslím, že ve Finsku se mi líbilo víc.“

Nechtěl jsem dělat ukvapené závěry, ale věděl jsem, co tím myslí.

Naše neblahé tušení se v několika následujících týdnech potvrzuje. Zdá se, že o přátelské obsluze v Rusku nikdy neslyšeli – většina personálu v kavárnách, vlacích i všude jinde evidentně sdílí názor, že zákazník je radno ignorovat, a pokud se svou tupostí nedají pokoj, obdývat je podrážděným krčením ramen.

Šťastnou shodou okolností jsme dorazili do Moskvy právě v době, kdy město hostilo mistrovství světa v atletice. Vypadá to, že většina města o této události nic netuší, i když tu a tam na budkách autobusových zastávek zahlédnu pár plakátů s Usainem Bolttem.

Ukáže se, že samotného Bolta město neokouzlí o nic víc než Umou, neboť v jednom rozhovoru podotkne: „Moc se [Rusové] nesmívají.“

Poté, co se podívám na maraton žen – kde nakonec japonské běžkyně doběhnou na třetí a čtvrté příčce –, opět se připojím ke zbytku rodiny v parku Gorkého. Sluneční žár už se trochu zmírnil, když je naleznu umdlelé na zaprášeném hřišti. Naštěstí pro ně mám na programu další lahůdku – večerní sledování atletiky na stadionu Lužniki.

Stadion je poloprázdný, i když je na pořadu Bolt v rozběhových závodích na 100 metrů. Na tribuně okolo nás mávají vlajkami Britové

z Basingstoku a Cheltenhamu. Poněkud nás utěší, že slyšíme známé přízvuky i stížnosti na ruskou obsluhu.

Před námi sedí pár postarších Rusů, kteří vypadají, jako by sem zavítali z nějaké daleké vesnice, zpod košil jim ještě čouhají kousky slámy. Líbí se mi, že atletika přitahuje takovéhle lidi. V jádru je to staromódní sport, navzdory všemu tyjátru, který předvádějí některé atletické hvězdy.

Dnes večer nejvíc táhne závod mužů na 10 000 metrů. Jsem celý natěšený, až uvidím britského olympijského šampiona Mo Faraha zápolit s nejlepšími Keňany a Etiopany. Závodní pole doplňují další Evropané a pár japonských běžců. Navzdory skvělým výkonům na silnici mají Japonci na dráze slabý rekord a nepřekvapí mě, když vidím, jak tři japonští běžci odpadnou od skupiny, jakmile se tempo zostří.

Farah si s polem pohrává, chvíli běží úplně vzadu, než nakonec nastoupí a pohodlně zvítězí. Po závodě zamířím dolů k dráze, abych ho zastihl při čestném kolečku, a dorazím zrovna ve chvíli, kdy se objeví jeho trenér Alberto Salazar a gratuluje mu. Když se s úsměvem doobírají, Salazar projde kolem mě.

„Dobrá práce,“ oslovím Salazara. Je to jeden z nejskvělejších trenérů světa. Vedle Faraha, jenž vyhrál dvě zlaté na olympiádě v roce 2012, doběhl jeho další svěřenec, Američan Galen Rupp, v Londýně druhý a dnes čtvrtý. Jestli někdo ukazuje světu, že se Keňané a Etiopané dají porazit, je to tento muž.

„Díky,“ odvětlí a odkráčí.

Už od chvíle, kdy jsme začali plánovat pozemní cestu do Japonska, jsem měl stažený žaludek při pomyšlení na sedmidenní jízdu transsibiřskou magistrálou z Moskvy do Vladivostoku.

Cestu zahájíme za jasného nedělního dopoledne. Po nástupišti se rozvalují rodinky obklopené hromadami zavazadel. Když přijede vlak, nastoupíme, najdeme svoje kupé a spolu s ostatními si předáváme bagáž úzkou chodbičkou. Spousta lidí zvenku otírá svá okénka. Jedním z lákadel cesty je sedět a dívat se, jak za okny ubíhá svět, jenže okna jsou pokrytá vrstvou špíny. Marietta vytáhne pár ubrousků, najde naše okno a připojí se ke kolektivní čistící akci.

O pár minut později ji průvodčí zažene do vlaku a už jedeme. Pomalu se šineme z Moskvy, jedeme podél dřevěných domků a šedých paneláků, dál kolem vesniček, nekonečnou lesnatou krajinou, celé dny a noci, přes pohoří Ural a pak na Sibiř. Krajina, jíž projíždíme, je překvapivě malebná, plná pohádkových domečků se špičatými střechami a dřevěnými studnami na zahradě.